

Norges Indskrifter med de ældre Runer.

Udgivne

for

Det Norske Historiske Kildeskriftfond

ved

Sophus Bugge.

4de Hefte.

Christiania.

A. W. Brøggers Bogtrykkeri.

1898.

18. Selvig.

Literatur. Utrykt. I Oldsagsamlingens Arkiv i Christiania Brev af 20de Oct. 1846 fra det akademiske Collegium til Oldsagsamlingens Bestyrer Prof. R. Keyser, som deri har nedtegnet et Uddrag af den til Collegiet indkomne Fundberetning. — Sammesteds Meddelelse fra Toldinspektør Schive. — Oldsagsamlingens Hovedkatalog under Nr. 1324—1332. — Trykt. C. J. Thomsen i *Annaler f. nord. Oldk.* 1855 S. 303, jfr. S. 342. — Nicolaysen *Norske Fornlevninger* S. 322. — Montelius *Från jernaldern* II S. 33 Nr. 259 og S. 50 Nr. 358 samt Pl. I Nr. 25. — Worsaae i *Aarbøger for nord. Oldk.* 1870 S. 390. — *Norges Land og Folk, Stavanger Amt* (1888), S. 273.

Grundlag for Behandlingen. Undersøgelse af Originalen.

Tegninger. Autotypi af et Photographi, som er taget af Originalen i dennes Størrelse af Photograph Væring. Derhos meddeles Tegning i omtrent firdobbelt Størrelse af Runerne og deres nærmeste Omgivelser, udført af Prof. Rygh.

Paa Gaarden Selvig (Gaards-Nr. 4) i Høle Sogn, Høgsfjord Præstegjeld, Ryfylke Fogderi gjordes i Sommeren 1846 et Fund af Oldsager, som Høsten samme Aar blev indsendte til Universitetets Oldsagsamling i Christiania. Dette Fund, som beskrives hos Montelius *Från jernaldern* II, S. 33, bestod af:

1. Den her omhandlede Guldbracteate, Nr. 1324 i Universitetets Oldsagsamling.
2. En Bracteate, Nr. 1325, afbildet hos Montelius Pl. III, 1.
3. En Bracteate, Nr. 1326, afbildet hos Montelius Pl. III, 7.

1) Det vilde være dristigt at søge i *þinuu*, *þi-nu* en *læt*kjønnsform uden *t* som got. *hwa* og derpaa at bygge en Formodning om, at det Ord, jeg med stor Tvivl har læst **†IFRM**, skulde være en forvansket Kopi af **HFBM**, forkortet Skrivemaade for *hab(u)d* „Hoved“ (saa at den med Runer beskrevne Del af Benstykket skulde kaldes „Hoved“, fordi man derved, som ved den tilsvarende Del af Lindholm-Amuletten, tænkte paa et Ormehoved).

4. En Bracteate, Nr. 1327, afbildet i Ant. Atlas Fig. 241 c og omtalt i Ann. f. nord. Oldk. 1855 S. 342.

5. En Bracteate, Nr. 1328, afbildet hos Montelius Pl. III, 9.

6. En Bracteate, Nr. 1329, afbildet hos Montelius Pl. III, 2.

Bracteaterne Nr. 1325—1329 har ikke Runeindskrift.

7. Tre Spiralringe af stærkt sølvblandet Guld, af de sædvanlige Betalingsringe, Nr. 1330—1332, samt 5 Brudstykker af lignende Betalingsringe.

Samtidig blev indsendt Brudstykker af et Par ovale skaalformede Broncespænder, men der foreligger ifølge Prof. Rygh ikke fuld Grund til at antage, at disse er fundne i Forbindelse med det andet.

Guldbracteaterne og Guldringene blev fundne af Ole Pedersen Selvig ved Optagelse af Nyland, efter den officielle Beretning under Roden af et udgaaet Birketræ. Schive meddeler, efter Oplysning af en Mand fra Bygden Osmund Olsen Fossand, at Fundet blev gjort under et Stengjærde i Nærheden af en meget stor Alluvialslette, som nu benyttes til Havnegang, men som i Fortiden øiensynlig har været beboet.

1/1

4/1

Nr. 1324 beskrives i Katalogen saaledes: „En Guld-Bracteate, rund, 1½ T. i Gjennemsnit, omgivet af en tilloddet Rand af perlet Arbeide og forsynet med Hempe, alt af Guld; forestiller et uformeligt Menneskehoved omgivet af en Deel utydelige Zirater og af en flerdobbelt Cirkel med runde Tunger paa den ydre Side. Vægtig 2 Qvintin 38 Æs“.

I 1895 blev det først af Stud. G. Mørck opdaget, at denne Bracteate har Runer, som man tidligere ikke havde iagttaget og som ikke sees paa Afbildningen hos Montelius. Foran Menneskehovedet med Runernes Nederdel vendt mod dettes Næse sees følgende 3 Runer, som vende mod venstre. Naar de vendes om mod høire, maa de læses:

↑ ƒ ƒ
tau

I disse Runer har Bracteatens Forfærdiger visselig ikke lagt nogen sproglig Mening. De synes at være en forvansket Efterligning, foretagen uden Tanke paa noget sprogligt Indhold, af Indskriften paa en ældre Bracteate, hvis Fremstilling i det hele blev efterlignet. ↑ ƒ ƒ synes nærmest at være opstaaet ved Efterligning

af 𐀃𐀃𐀃 og dette igjen af 𐀃𐀃𐀃. I denne Henseende kan mærkes, at *alu* paa en Bracteate fra Gotland (Stephens Nr. 88) er skrevet fra høire mod venstre tæt foran Menneskets Næse. Jfr. Norg. Indskr. I, 163.

Selvig-Bracteaten ligner, saaledes som Thomsen S. 363¹⁾ og Montelius S. 50 har bemærket, meget en Bracteate, som er funden ved Holmetorp i Algutsrum Sogn paa Öland og afbildet i Ant. Atlas Nr. 81, hos Worsaae i Aarbøger f. nord. Oldk. 1870 S. 390 og hos Steenstrup *Yak-Lungta-Bract.* Tab. II Nr. 7. Dennes Fremstilling beskrives i Ann. f. n. Oldk. 1855 S. 303 paa følgende Maade: „et Brystbilled prydet med en Hjelm, som ender sig i et Fuglehoved; det nederst anbragte Skjold ender sig ligeledes til hver Side i et saadant. Foran Brystbilledet er en nedad- og bagved det en opadgaaende Galt med opstaaende Børster. Den brede Kant er udziret med deels indslaaede og deels graverede Zirater“.

Holmetorp-Bracteaten har den eiendommelige Type bedre bevaret end Selvig-Bracteaten, men hin mangler Runeindskrift.